

УДК 796

Романова І.О.¹, Мазін В.М.²

¹ магістр з фіз. вих. та спорту, НУ «Запорізька політехніка»

² д-р. пед. наук, професор, НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ СТОСУНКІВ «ТРЕНЕР-СПОРТСМЕН» В ГРУПАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ З УШУ ТАОЛУ

Анотація. Досліджено навчально-тренувальний процес в ушу таолу. Виявлені особливості відношення «спортсмен-тренер», пов'язані із гендерним аспектом в ушу таолу на етапі спеціалізованої базової підготовки.

Ключові слова: стосунки, тренери, спортсмени, спеціалізована базова підготовка, ушу, таолу, гендер.

Abstract. The training process in Wushu Taolu is studied. The features of the relationship «athlete-coach» related to the gender aspect in Wushu Taolu at the stage of specialized basic training are revealed.

Key words: relationships, coaches, athletes, specialized basic training, wushu, taolu, gender.

Проблема взаємовідносин між тренером і спортсменом є однією з найважливіших у сучасній спортивній психології. Від якості цих відносин значною мірою залежить ефективність тренувального процесу та досягнення високих спортивних результатів, має пряме відношення до рівня мотивації спортсмена, схильності до лідерства, впевненості у собі,

рівня спортивної форми, концентрації уваги тощо [1, 2]. Ушу таолу, як вид спорту, що поєднує в собі фізичну підготовку, технічну майстерність та глибокі філософські основи також висуває особливі вимоги до взаємодії тренера і спортсмена [3].

Однак, на сьогодні залишається відкритим питання про те, які особливості комунікації між тренером і спортсменом різної статі? Чи існують гендерні відмінності в стилі комунікації та в тому, як спортсмени сприймають зворотний зв'язок від тренера?

Пошук відповіді на ці питання зумовив проведення дослідження, завданнями якого стало: виявити особливості відношення «спортсмен-тренер», пов'язані із гендерним аспектом в ушу таолу на етапі спеціалізованої базової підготовки, що сприятимуть оптимізації тренерських підходів. Це дозволить тренерам адаптувати свою поведінку до потреб спортсменів різних статей, підвищуючи ефективність навчання.

У дослідженні приймали участь вихованці Харківської міської федерації Ушу (Кунфу) та Запорізької міської федерації ушу. загальною кількістю 49 спортсменів віком 16-24 років.

Інструментами дослідження стали: спостереження, авторська анкета, а також соціометрична методика Ханіна-Стамбулова «Шкала Тренер-Спортсмен».

Проведеним дослідженням встановлено, що задоволеність гностичним, емоційним та поведінковим аспектами взаємин «тренер-спортсмен» суттєво залежить від гендерної комбінації тренера та спортсмена. Зокрема, виявлено, що:

- у випадку однакової гендерної приналежності тренера і спортсмена (чоловік-чоловік або жінка-жінка) рівень задоволеності буде вищим у порівнянні з різногендерними парами;
- спортсменки в парах із жінкою-тренером демонструватимуть вищий рівень емоційної задоволеності, ніж у парах із чоловіком-тренером, через можливий більший емоційний резонанс;
- чоловіки-спортсмени в парах із чоловіком-тренером очікувано виявлятимуть вищий рівень гностичної задоволеності через стереотипне сприйняття авторитету;
- у парах спортсменів із жінкою-тренером очікується більший вплив поведінкових аспектів у формуванні задоволеності, обумовлений необхідністю адаптації до гендерно специфічних підходів.

Дані, зібрані за допомогою «Шкали тренер-спортсмен» не суперечать даним, отриманим з використанням авторської анкети, яка також дозволяє оцінити особливості міжособистісних стосунків залежно від гендерної приналежності спортсмена і вихованців.

Утім, дані, отримані анкетуванням не дозволяють достовірно виявити гендерні закономірності у стосунках при різних комбінаціях статі спортсмена і тренера. При цьому вони вказують на високий ступінь задоволеності спортсменів різними аспектами взаємодії зі своїм тренером. Ми пов'язуємо такий результат із східними традиціями ушу таолу, відповідно яких – повага до старшого є основою індивідуальної етики кожного людини, а також основою соціального порядку [2].

Наші дані побічно підтверджують висновки досліджень, у яких виявлено, що тренери-чоловіки схильні до директивного стилю керівництва, тоді як жінки-тренери частіше орієнтовані на емпатійний підхід. Спортсменки більш позитивно оцінюють тренерів жіночої статі, оскільки вони, зазвичай, створюють комфортніші психологічні умови. Натомість чоловіки-спортсмени часто демонструють більший рівень довіри до тренерів-чоловіків, яких вони сприймають як авторитетніших [1].

Список використаних джерел

1. Murray P., Lord R., Lorimer R. The influence of gender on perceptions of coaches' relationships with their athletes: a novel video-based methodology. *The Sport Journal*. 2018. URL: <http://thesportjournal.org/article/influence-of-gender-on-perceptions-of-coaches-relationships-with-their-athletes/#more-6002>
2. Poczwadowski, Artur, James E. Barott, and Keith P. Henschen. The athlete and coach: Their relationship and its meaning. Results of an interpretive study. *International journal of sport psychology*. 2002. 33.1. P. 116–140.
3. Zhang, Yang Sunny. *Professional wushu athletes: Potential athletic/personal dissonance*. San Jose State University, 2014.